

Rijks-tegel-regels
Cultuurredactie NRC Handelsblad
Postbus 3372
1001 AD Amsterdam

Leiden, 7 februari 2013

Geachte jury,

Hierbij stuur ik u mijn inzending voor de Rijks-tegel-regels-prijsvraag naar aanleiding van uw lezersoproep in NRC Handelsblad van 5 januari 2013. Deze inzending bestaat uit drie delen: allereerst de 'platte tekst', vervolgens dezelfde tekst in genummerde 'tegel-cellen' en tenslotte een korte toelichting op mijn keuzes. Ik kan u nu al melden dat ik het initiatief zeer origineel en prijzenswaardig vind en dat ik 13 april, de dag van de wedergeboorte van het Rijksmuseum, alvast heb geblokkeerd in mijn agenda.

Tekst

1a

Aristoteles > Het doel van de kunst is niet het uiterlijk van dingen weer te geven, maar het innerlijk, dat is de echte werkelijkheid # Ramsey Nasr > bij een vijand zonder handvat helpt alleen het

1b

nutteloze dan helpt kerven in een bot stieren schetsen in een grot dan helpt de nachtwacht en het zingen bij een dode uit nutteloze noodzaak schiep kunst de mens

1c

nutteloze dan helpt kerven in een bot stieren schetsen in een grot dan helpt de nachtwacht en het zingen bij een dode uit nutteloze noodzaak schiep kunst de mens # J.J.L. ten Kate > De Kunst moet Leven zijn, de Geest den Vorm doorstromen, Opdat er licht en harmony, Opdat er Waarheid in de Dichterlijke dromen, En 't Kunstgewrocht een Schepping zij! Het Leven, op zijn beurt, moet Kunst zijn: heilig Streven Naar 't Hoogste, maar tot Daad herleid: Aan 't goed Beginsel worde een schoone Vorm gegeven, En 't Ideaal zij Werkelijkheid!

Tekst in tegel-cellen

1a / maximaal 195 tekens / voorstel 195 tekens

#	A	r	i	s	t	o	t	e	l	e	s	>	H	e	t	d	o	e	l	v	a	n	30				
d	e	k	u	n	s	t	i	s	n	i	e	t	h	e	t	u	i	t	e	r	l	i	j	k	60		
v	a	n	d	i	n	g	e	n	w	e	e	r	t	e	g	e	v	e	n	,	m	a	a	r	90		
h	e	t	i	n	n	e	r	l	i	j	k	,	d	a	t	i	s	d	e	e	c	h	t	e	120		
w	e	r	k	e	l	i	j	k	h	e	i	d	#	R	a	m	s	e	y	N	a	s	r	>	150		
b	i	j	e	e	n	v	i	j	a	n	d	z	o	n	d	e	r	h	a	n	d	v	a	t	h	e	180
l	p	t	a	l	l	e	e	n	h	e	t																195

1b / maximaal 204 tekens / voorstel 163 tekens

n	u	t	t	e	l	o	z	e	d	a	n	h	e	l	p	t	k	e	r	v	e	n	i	n	30	
e	e	n	b	o	t	s	t	i	e	r	e	n	s	c	h	e	t	s	e	n	i	n	e			60
e	n	g	r	o	t	d	a	n	h	e	l	p	t	d	e	n	a	c	h	t	w	a	c	h		90
t	e	n	h	e	t	z	i	n	g	e	n	b	i	j	e	e	n	d	o	d	e		u			120
i	t	n	u	t	t	e	l	o	z	e	n	o	o	d	z	a	a	k	s	c	h	i	e	p	k	150
u	n	s	t	d	e	m	e	n	s																	163

1c / maximaal 540 tekens / voorstel 527 tekens

n	u	t	t	e	l	o	z	e	d	a	n	h	e	l	p	t	k	e	r	v	e	n	i	n	30	
e	e	n	b	o	t	s	t	i	e	r	e	n	s	c	h	e	t	s	e	n	i	n	e			60
e	n	g	r	o	t	d	a	n	h	e	l	p	t	d	e	n	a	c	h	t	w	a	c	h		90
t	e	n	h	e	t	z	i	n	g	e	n	b	i	j	e	e	n	d	o	d	e		u			120
i	t	n	u	t	t	e	l	o	z	e	n	o	o	d	z	a	a	k	s	c	h	i	e	p	k	150
u	n	s	t	d	e	m	e	n	s	#	J.	J.	L.	t	e	n	K	a	t	e	>					180
D	e	K	u	n	s	t	m	o	e	t	L	e	v	e	n	z	i	j	n	,	d	e	G	e		210

e	s	t		d	e	n		V	o	r	m		d	o	o	r	s	t	r	o	o	m	e	n	,		O	p	d		24		
a	t		e	r		l	i	c	h	t		e	n		h	a	r	m	o	n	y	,		O	p	d	a	t		27			
e	r		W	a	a	r		h	e	i	d		i	n		d	e		D	i	c	h	t	e	r	l	i	j	k	e		30	
d	r	o	o	m	e	n	,		E	n		'	t		K	u	n	s	t	g	e	w	r	o	c	h	t		e		33		
e	n		S	c	h	e	p	p	i	n	g		z	i	j	!			H	e	t		L	e	v	e	n	,	o		36		
p		z	i	j	n		b	e	u	r	t	,		m	o	e	t		K	u	n	s	t		z	i	j	n	:		h		39
e	i	l	i	g		S	t	r	e	v	e	n		N	a	a	r		'	t		H	o	o	g	s	t	e	,		42		
	m	a	a	r		t	o	t		D	a	a	d		h	e	r	l	e	i	d	:		A	a	n		'	t		45		
	g	o	e	d		B	e	g	i	n	s	e	l		w	o	r	d	e		e	e	n		S	c	h	o	o		48		
n	e		V	o	r	m		g	e	g	e	v	e	n	,		E	n		'	t		l	d	e	a	a	l		51			
z	i	j		W	e	r	k	e	l	i	j	k	h	e	i	d	!														52		
																															7		

Toelichting

Mijn voorstel moet uiteraard voldoen aan uw voorwaarden. Naast het gegeven van het aantal beschikbare tegels en de eis dat de tekst na het eerste deel zowel linksom als rechtsom moet doorlezen, heb ik mij bij mijn keuze vooral laten leiden door de plek en de nabijheid, in tal van opzichten, van het Rijksmuseum. Ik heb geprobeerd een verbinding aan te brengen tussen de contemplatieve sfeer die de plek oproept en de inspiratiebronnen die ten grondslag hebben gelegen aan de talloze kunstvoorwerpen die het Rijksmuseum herbergt. De kunst en het leven. Kunst en werkelijkheid. De noodzaak van een combinatie van het goede, het ware en het schone.

Deze verbinding heb ik ook nog op een andere manier willen realiseren, namelijk door teksten te kiezen uit verschillende perioden die gezamenlijk ankerpunten vormen voor zowel het Rijksmuseum als voor onze hedendaagse cultuuropvattingen en cultuuruitingen.

Zo loopt er letterlijk en figuurlijk een historische lijn van de klassiek Griekse cultuur (Aristoteles) via de periode waarin het Rijksmuseum is gebouwd (J.J.L. ten Kate) naar de komende heropening van het Rijksmuseum (Ramsey Nasr).

Vanwege de praktische omstandigheden van het aantal beschikbare tegels en het pad dat zich splitst, is die historische lijn niet een echte tijdlijn geworden, zodoende is Ramsey Nasr tussen Aristoteles en J.J.L. ten Kate beland. Daarom heb ik met terugwerkende kracht nog een criterium toegepast: het creëren van een op het labyrint van Cuypers geïnspireerde en voor de enigszins welopgevoede burger overkomelijke zoektocht naar tekst en betekenis.

Aristoteles > Representant van de klassiek Griekse cultuur en één van de 'Godfathers' van de contemplatie en de kunstkritiek. De gekozen tekst kan worden opgevat als een introitus, een goed handvat voor het geheel en dus ook voor de twee andere teksten. De exacte herkomst van de tekst is mij niet bekend, wellicht gaat het om zijn 'Poetica' (ca. 335 v.Chr.).

Ramsey Nasr > Welbekend, onder andere als de voormalige Dichter des Vaderlands. Heeft zijn ziel en talent hartstochtelijk verbonden met het wel en wee van kunst en samenleving.

Zo heeft hij op 11 juni 2009 met het gedicht 'Wat ons rest' de Vermeertentoonstelling in het Rijksmuseum geopend. De gekozen tekst is een fragment van het gedicht 'uit nutteloze noodzaak' dat hij in juni 2010 heeft uitgesproken bij de opening van het Oerol Festival. Dit gedicht is opgenomen in de onlangs verschenen bundel 'Mi have een droom'. Ik heb een bericht verstuurd aan zijn uitgever met het verzoek in te stemmen met het gebruik van dit citaat voor dit doel.

J.J.L. ten Kate > Bien étonnés, zou men kunnen uitroepen. Wat een trio! Toch heeft Ten Kate hier, ondanks de gemakkelijke grappen en grollen van zijn tijdgenoten, waaronder Frederik van Eeden onder het pseudoniem van Cornelis Paradijs, en ondanks het misprijzende commentaar van Anton Korteweg en Wilt Idema in de bloemlezing 'Vinger Gods, wat zijt gij groot' (De Arbeiderspers, Amsterdam, 1978) een aantal serieuze troeven in handen. In de eerste plaats de tekst zelf, ijzersterk en zeer toepasselijk. In de tweede plaats de tijd waarin het

gedicht is gepubliceerd; de periode waarin de bouwplannen voor het Rijksmuseum geleidelijk vorm begonnen aan te nemen. Het gekozen gedicht staat in de bundel 'Kunst en Leven' (Jan Leendertz. , Amsterdam, 1878). In de derde plaats zijn toenmalige woonplaats, Amsterdam. In de vierde plaats, als klap op de vuurpijl, het feit dat het Rijksmuseum een buste van hem bezit, gemaakt door Bart van Hove (marmer, h. 78 cm, BK-B-81, schenking van de heer E. Laurillard in 1889).

Nog enkele afsluitende opmerkingen. Ik heb zo veel mogelijk de spelling en interpunctie van de originele teksten overgenomen. Het begin van een nieuwe strofe heb ik aangegeven met een dubbele spatie. Ik heb hier gekozen voor de Calibri-letter. Ik neem aan dat ten aanzien van deze kwesties nog het nodige overleg zal worden gevoerd, mocht voor dit voorstel worden gekozen.

Met vriendelijke groet,
Frans de Haan

Betreft: Rijks-tegel-regels-prijsvraag

Amsterdam, 29 april 2013

Geachte deelnemer aan de Rijks-tegel-regels-prijsvraag,

Wij willen u allereerst hartelijk danken voor uw inzending voor de prijsvraag, die het Rijksmuseum en NRC Handelsblad organiseerden.

Tot een uitslag met een winnaar is het niet gekomen, zoals u misschien in de krant heeft gelezen. De plannen zijn gewijzigd. De jury vond dat er leuke en boeiende teksten waren ingezonden, die op papier goed tot hun recht kwamen. Maar de jury, bestaande uit Wim Pijbes, directeur van het Rijksmuseum, Peter Vandermeersch, hoofdredacteur van NRC Handelsblad, en tekstschrijver Hans van Dijk, had twijfel of die teksten op tegels in de museumtuin voldoende stand zouden houden. Besloten werd toen een suggestie van een van de inzenders te volgen om drie tekstfragmenten, creatief gekozen uit de internationale culturele canon, te overwegen voor plaatsing op de tegels. Maar de keuze of dit zou gebeuren liet de jury aan de directeur van het Rijksmuseum over. Die heeft na lang wikken en wegen en in strijd met eerdere afspraken besloten om uiteindelijk helemaal geen tekst te laten graveren op de tegels van het pad in de museumtuin.

Wij vinden het voor u als inzender spijtig dat dit de uitkomst van de prijsvraag is geworden, waaraan u en vele anderen met zoveel duidelijk plezier hebben gewerkt. Onze excuses hiervoor. Om u toch een tastbaar bewijs van onze dankbaarheid voor uw inzet te geven, biedt de directeur van het Rijksmuseum u een vrijkaartje aan voor een gratis bezoek aan het vernieuwde Rijksmuseum, in de vrolijke wetenschap dat 99,99 % van de lezers van NRC Handelsblad beschikt over een Museumkaart.

Met vriendelijke groet en nogmaals dank voor uw inzending,
mede namens de jury,

Paul Steenhuis
Chef cultuurredactie NRC Handelsblad